XXXIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1923. Augusztus 8. szám.

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ES ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Főszerkesztő: Dr. BOROS GYÖRGY | Szerkesztő: PAP DOMOKOS

Előfizetési ár: Egész évre 20 L. Magyarországra: 26 L. Egyes szám ára 3 L. Akik a 20 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitói-díj 100 L. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztároshoz küldendő Clujra (Kolozsvárra.)

Meghivó

a Dávid Ferenc-Egylet XXXVII-ik közgyülésére.

Egyletünk tagjait tisztelettel meghivom közgyülésre **f. évi Főtanács előtti szombatra Kolozsvárra, délután 3 órára.**

Az összes fiók-egyletek sziveskedjenek legalább egy képviselőt küldeni és a nevét előre bejelenteni a titkári hivatalnak.

A f. e. titkár ai küldjék be tömör évi jelentésöket, melyben a tagok kimutatására legyen gondjuk. A Nőkszövetségei és az ifjusági körök is akár külön, akár a D. F. E.-tel egyben tegyenek jelentést.

Közgyülésünkön felolvasást fog tartani Lőrinczi Dénes most hazaérkező angol akadémitánk. Várjuk a buzgó tagokat.

Kolozsvár, 1923. évi julius hó 25-én. *Dr. Boros György,*
ügyv. alelnök.

Ima.

— Az aranyos-tordai generalis vizitáció alkalmával Tordán tartott D. F. E. ünnepélyén Árkosi Tamás sinfalvi lelkész. —

Isten, jó Atyánk! Leborulunk előtted és imádjuk atyai szent felségedet. Áldjuk benned a teremtő és megtartó Istent, mert te vagy az élet és annak kútforrása egyedül; tört remények sirja felett uj reményvirágokat csak te fakaszthatsz s ha életútunk szétszórt csontokon, bánatdúlta ábrázatok között vezet, te gyújtod meg keblünkben a hitet és mi vérző lábakkal, vérző szivvel bár, de el nem csüggedve törtetünk a romok közt előre.

Nem csüggedünk, mert az erény és igazság, a szeretet és szivjóság harcában ha el is bukunk, tudjuk, hogy nem éltünk hiába s a bukás után vár reánk a te elismerésed sugárzó koszoruja.

Oh, éltesd, fokozd keblünkben e hitet, hogy a megaláztatás, az arculütés ne fájjon ugy, hogy tudjunk hinni, bizni, remélni s könnyeink gyöngyharmatán keresztül másokat is vigasztalni.

Hitet, soha el nem lankadót adj nekünk Istenünk, mert enélkül összeesünk s akkor jaj nekünk, mert rajtad kivül nincsen, aki megtartson minket. Mi tebenned bizunk eleitől fogva s ma sem bizunk másban, csak tebenned egyedül. Nevednek imádására, lelkednek örömére gyültünk össze ez órában is, mert érezzük, hogy jó nekünk lakozni a te házadban; érezzük, hogy csak itt jó nekünk.

Oh, áldj meg hát mindnyájunkat, kik itt vagyunk, a te áldásoddal, a lélek nyugalmának, az áldozatkészségnek és a felebaráti szeretetnek áldásaival, hogy ha a föld omlik is össze lábaink alatt, meg ne ijedjünk; ha boldogságunk házát százszor lerombolják, tudjunk százegyedikszer is annak ujjáépitéséhez fogni s ha üldöztetünk, tudjunk imádkozni üldözőinkért is.

Igy ilyenekké tedd a te népedet, mert csak igy vagyunk méltók a gyermeki szeretetre, a te segedelmedre, irgalmadra és kegyelmedre, melyekkel hogy velünk légy, esdve kérünk, hallgass meg most és mindörökké. — Amen.

Killyéni Endre.

1852—1923.

Hullnak, egyre hullnak egyházunknak legjobbjai. Önkéntelenül e bús akkord ismétlődik lelkünkben, midőn a Killyéni Endre nevét gyászkeretbe foglaljuk s az isteni gondviselés akaratán megnyugodva vesszük tudomásul, hogy immár Ő sincs miközöttünk.

Killyéni Endre a háromszékmegyei Kilyén községben 1852-ben született egyszerü székely nemes szülőktől. Születése és ifjukora tehát arra az időre esik, amikor unitárius egyházunk léte, a jó Isten tudja hányadszor, komoly veszélyben forgott. Ifjui lelke azt az eleven, vallásos és egyházias szellemet szivta magába, melyet a megpróbáltatások ideje szokott felébreszteni. Ez a szellem oly mély gyökeret vert benne, hogy egész életén át volt miből táplálkoznia.

Pályája a fokról-fokra emelkedés biztos irányát mutatja. Korának fölébredt vallásos szellemétől áthatva papi pályára indult. Azonban az ép akkor nekilendülő iskolai élet magával ragadta s egész életére az ifjuság nevelésére hivta el. A tanügy terén alkotó munkásokra volt szükség s ő ott volt helyén, ahol alkotni lehetett. Magasra törő lelke, a tudás erejétől is ösztönözve, mindig többre vágyott. Bánffyhunyad, Brassó, Fiume voltak tanári pályájának rövidebb ideig tartó állomáshelyei, honnan a hosszúfalusi áll. polgári fiuiskola igazgatói székébe került, (Brassóban ez az iskola megszünt volt) és itt alkotó ereje és vezéri tehetsége a maga teljességében érvényesülhetett. A fiuiskola mellett megszervezi a leányiskolát s mig ennek külön helyiséget szerzett, amannak impozáns épületben internátust és konviktust teremtett. Hosszú időn át öt vármegye polgári iskoláinak szakfelügyelője volt, mely tisztében széles alapon álló szaktudásával irányitott s mozditotta elő hathatósan az ifjuság helyes nevelését és

kivánatos művelődését. Szép karrierje, mint annyi más kiváló magyaré, 1918-ban kettétörött. Azóta egy nagy, egy belső, láthatatlan harc emésztette s pusztitotta, mig egészen megőrölte. Március hó 16-án Sepsiszentgyörgyön, hol utóbbi időben tanár volt, váratlanul bevégezte a tanügyre oly áldásos életét.

Azonban a hivatásával járó nagy elfoglaltság és sokirányu társadalmi tevékenysége nem akadályozhatta meg abban, hogy az egyház ügyeivel is törődjék. Erősebb unitárius lélek volt, mintsem egyházi munkából is a maga részét kivenni ne óhajtotta volna. A brassói unitárius leányegyházközségnek 1885-ben történt megalakulása brassói tanárkodása idejére esik, melynek vezető lelke volt. Később, a mikor Hosszúfaluba került, az egyházközség főgondnoka lett. Ami törekvés, fejlődés, haladás a brassói egyházközségben észlelhető, abban mindig elsősorban ő volt az irányitó. Pár év előtt a háromszéki egyházkör f. ü. gondnoknak választotta. Itt is lelkes unitárius és lelkesitő vezér volt.

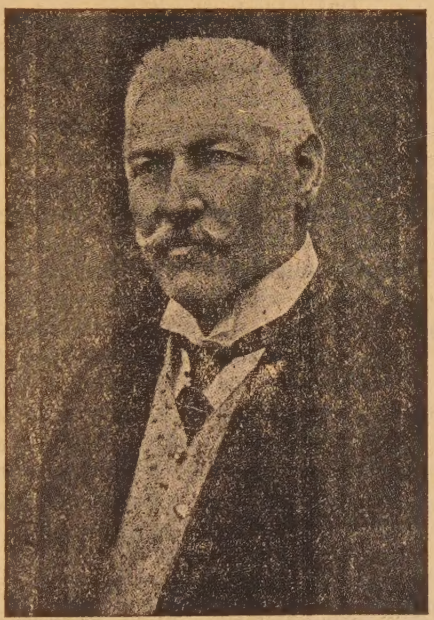

A társadalomban széles körben ismert és kedvelt, mert egyénisége vonzó, kedélye derült és kifogyhatatlan, intelligenciája magas. Tekintély és erő, ahol megjelenik. Szóval nemcsak mint tanár és pedagógus volt nagy és elsőrangu, hanem vezető egyéniség a társadalomban, az egyházban s minden nemes ügy szolgálatában.

Porrészeit Brassóba szállitották s nagy közönség jelenlétében helyezték el a családi sirban. Elmulását három leánya és hozzátartozóik siratják. Hogy a család mit vesztett benne, azt szavakba foglalni megpróbálni sem merjük. Övéit forrón szerette s értük mindent áldozott.

Vele egy darab szakadt ki ujból az unitárius egyházból. Emlékére a brassói egyházközség alapitványt tett. Mi, amidőn e pár halvány sorban őszinte részvéttel örökitjük meg e helyen is emlékét, fájó szivvel ismételjük: Hullnak, egyre hullnak legjobbjaink! S nem tudunk szabadulni a gondolattól: vajjon a sors keze által is sujtva, fog-e a mai idő az ő egyéniségéhez hasonló nagyságokat teremteni fajunk és egyházunk számára?!

Kovács Lajos.

Leányainknak legszebb ajándék „Szivemet hozzád emelem...“ női imádságos könyv. Kapható a legegyszerübbtől a legdiszesebb kiállitásig lapunk kiadóhivatalában.

Generális vizitáció az Aranyos mellett.

Negyven évig tartó várakozás után végre ismét szeretettel üdvözölhette Torda-Aranyosmegye minden unitárius egyházközsége nem ugyan szeretve tisztelt és nagyrabecsült ősz főpásztorát, — kinek a vállaira nehezedő 88 év sulya lehetetlenné tette egy ilyen terhes út vállalását — de üdvözölhette éppen annyira szeretett és kedvelt helyettesét: dr. Boros György egyházi főjegyzőt, ki lelkének egész melegségével, szivének egész szeretetével tette feledhetetlenné egyházközségeink és egyetemes egyházunk életének történetében az 1923. évi püspöki vizsgálatot.

Püspökhelyettes főjegyző érezte küldetése magasztos, de végtelen terhes voltát, amely küldetéshez ugyszólván ábrándos remények füződtek, de megérezte és megértette azt az aranyos-tordaköri unitárius hivek serege is, kezdve a kétéves kis gyermektől a reszkető nyolcvanhat éves öreg asszonyig! S hogy ez a püspöki vizsgálat oly magasztos eredménnyel végződött, az a hivek áldozatkész megértése mellett a püspökhelyettes főjegyző: dr. Boros György lángoló egyház- és fajszeretetének elévülhetetlen érdeme. Mindenütt gyógyitott s ahol kellett, nem remegő kézzel operált. A szunnyadó szikrákból lobogó lánggal égő tüzet támasztott. Az út eredménye az elveszettnek hitt szent ügy diadala lett!

Alsójárán Körutját *Alsójárán* kezdette meg junius hó 28-án az aranyos-tordai egyházkör évi rendes közgyülésének keretében, hol az istentiszteletet végezte és magasztos beszédében arra buzditotta és tanitotta a gyülekezetet és mindenekfelett unitárius hiveit, hogy a jelen nehéz körülményei között Dávid Ferencnek vallásához a mártirságig ragaszkodó lelkét és hevületét párositsák a Blandrata okosságával, erélyességével vagy a Jézus szavaival kifejezve: „Aki akar én utánam jönni, vegye fel az én keresztemet és ugy kövessen, de legyetek okosak, mint a kigyók és szelidek, mint a galambok.“ A köri gyülés tagjain és a hiveken kivül résztvettek a református és róm. kath. lelkészek egyházaik kebli tanácsával és templomozás végével ott a templomban tisztelegtek a püspökhelyettes előtt, kit az unitárius lelkészkör nevében Lőrinczy Dénes esperes, az egyházközség nevében Nagy Dénes helybeli lelkész üdvözölt. Tisztelgett az izraelita hitközség elnöksége is.

Délután a D. F. E. valláserkölcsi szakosztálya által rendezett ünnepélyen tartott előadást és este az egylet mükedvelői szakosztálya által rendezett szinielőadáson vett részt. Délben tiszteletére 80 teritékes diszebéd volt. Junius 29-én volt a tulajdonképpeni püspöki vizsgálat, melynek végeztével Nagy Dénes alsójárai lelkész — ki egész utján végigkisérte — és dr. Szathmári Miklós szindi lelkész

Torockószentgyörgyön társaságában *Torockószentgyörgyre* ment, hol junius 30-án tartott vizsgálatot. Megérkezésekor a templom előtt gondnok és lelkész üdvözölték, mi után az egész gyülekezet a templomba vonult és istentiszteletet tartatott, imát Nagy Dénes, beszédet püspökhelyettes

mondott. Templomozás után tisztelgett a róm. kath. lelkész br. Rudnyánszky főgondnokkal és Csiki Viktor ref. lévita lelkész a hiveivel. Gyülés végeztével a püspöki vizsgálószék tagjait br. Rudnyánszky Béla volt törvényszéki elnök vendégül látta házánál és saját fogatán beszállitotta Torockóra.

Torockón julius 1-én reggel 9 órakor ppvsz. megkezdi hivatalos munkáját a könyvek, irattár és egyházi szerelvények vizsgálatával, az épületek megtekintésével. Tiz órakor templomozás, mikor imát és egyházi beszédet mondott dr. Szathmári Miklós szindi lelkész. Korunk szociális bünei, romlottsága felmutatása mellett igyekszik kimutatni, hogy az egyenlőség és testvériség kora még nem jött el és nem jöhet el, mig a jog- és igazságérzet át nem hatja a lelkeket. Az emberi élet boldogságának alapja a hittel teljes családi élet szentsége. Püspökhelyettes arra inti a hiveket, hogy legyen hitük mindig az Istenben és önmagukban, mert csak hittel lehet a régi világot ujjá szülni; a hitnek ajándékáért imádkozik az Istenhez. Németh István lelkész válaszol az üdvözletre, köszöni a szives szavakat, mert e mai nap valóban áldás az egyházra, mert a püspökhelyettes szavai reá vezették, hogy az önbizalmat saját magukban keressék és találják fel, amely bizony már ingadozni kezdett. Üdvözletét küldi a főpásztornak. A fiatal leányok eredeti torockói népviseletben körülveszik a főpásztorhelyettest, kit Kelemen Etelka szép és szivhez szóló szavakkal üdvözöl Torockó női és leányai nevében és egy szép virágcsokrot ad át; Király Sára „Az én imakönyvem“ cimü verset szavalta el szépen és lelkesen. Püspökhelyettes megköszöni a nők üdvözletét és arra kéri, hogy a D. F. E. kebelében találják meg azt a teret, hol a vallás és egyház érdekében eredménnyel dolgozhatnak. A gyülés tovább tartott és csak a késő délutáni órákban ért véget. E gyülésen is nét kimondotta Torockó népe, hogy felekezeti iskoláját minden áldozat árán is fentartja. Este 40 teritékes bankett volt. Torockón

Julius 2-án a püspökhelyettes Nagy Dénes alsójárai és Gaál Gyula torockószentgyörgyi lelkészek társaságában folytatta utját *Abrudbányára*, hol Székely István gondnok asztalánál talált pihenőt és megkezdette müködését és este 9 óráig be is fejezte, örömmel állapitva meg azt, hogy amily kevés a hivek száma, annál nagyobb az áldozatkészség, ami már abból is látszik, hogy a köteles szeretetadományt egy fél ezer leuval túljegyezték s már 1923. évre is befizették. Este az unitárius hivek a látogató tiszteletére társasvacsorát rendeztek, beigazolva, hogy Abrudbánya szellemileg erős, a szeretet cselekedeteiben bővséges. Julius 3-án az istentiszteleten imát és beszédet mondott Nagy Dénes, hirdetve, hogy mi unitáriusok csak a Krisztust prédikáljuk, azért, hogy mindeneket bölcsekké és tökéletesekké tegyünk a krisztusi tudományokban. Püspökhelyettes üdvözli a gyülekezetet, buzditván őket, hogy nem a számban van az erő, hanem az egyetértésben és kitartásban. Fazakas Béla üdvözlő beszédében az apát váró fiuhoz hasonlitja egyházközségét és hiszi, Abrudbányán

hogy az apa biztató szavai uj erőt öntenek a csüggedni akaró szivekbe is. Délben a püspöki vizsgálószék tagjait dr. Veres András körjegyző látta vendégül.

Verespatakon A ppvsz. *Verespatakra* délután 4 órakor érkezett meg s útközben fájdalommal tapasztalta, hogy ahol aranyat termelnek, ott a szegénység, elhagyatottság, romlás és pusztulás. A templom bejáratánál fehérruhás leányok fogadták virágcsokrokkal. Az egész templom virágdiszben volt és telve hallgatósággal, különösen nőkkel. Amilyen siralmas Verespatak külsőleg, ép oly szép belsőleg a lelkiekben. Imát mondott Gaál Gyula lelkész, beszédet püspökhelyettes, ki bátor küzdelemre és vallásos buzgóságra hivta fel a hiveket, reá mutatván, hogy az arany nem diszes helyeken terem, de a tűz kiválasztja, a viz kimossa a ragyogó szemcséket, éppen ugy a szenvedések és megpróbáltatások tüze a vallásos lélek bizalmát erősiti és a könnyek árja az erényeket fénylővé, nemessé teszi. Ne féljenek, Isten nem hagyja el! Szerencse fel! Raffay Zsigmond lelkész válaszában kijelenti, hogy szeretettel fogadja éppen ma, 25 év után az utolsó püspök látogatása óta nemcsak az unitáriusok, hanem Verespatak egész magyarsága a püspökhelyettest, mert ebből látják, hogy ha messze is vannak a fényes Jeruzsálemtől, de elfeledve nincsenek. Püspökhelyettes reámutat arra, hogy csak a testvéries együttélés segithet meg és tarthat meg ezen nehéz időkben. A közgyülésen a hivek közegyházunk bajaival szemben áldozatkész megértést tanusitottak. Gyülés végeztével és egy uzsonna elköltése után a ppvsz. éjjeli szállásra leutazott Raffay András bányafőtanácsos lakására, Gurarosiára, hol meleg szeretettel és izes vacsorával fogadta a vendégeket a család — különösen szép és fiatal nőkben és leányokban gazdag — köre, mit a ppvsz. hálás szeretettel viszonzott.

Várfalván Julius 4-én reggel a ppvsz. elindult az Aranyosmentére, *Várfalvára*. Az állomáson Pataki András várfalvi és Árkosi Tamás sinfalvi lelkészek fogadták és a br. Jósika Gábor fogatán harangzúgás közepette bevonult a templom elé, hol lelkész és gondnok üdvözölték a diszkapu előtt és a leányok virágcsokorral árasztották el püspökhelyettest, ki meleg szavakkal köszönte meg a szives fogadást. Este 6 órakor kezdetét vette a gyülés, mely az esti órákban szakittatott félbe, hogy az egyházközség pénztárnokánál elköltött vacsora után a ppvsz. az ifjuság összejövetelén résztvehessenek. A D. F. E. gyülésterméhen mintegy 70—80 fiu és leány lelkész vezetése mellett énekkel üdvözölték püspökhelyettest, ki az összegyültekhez beszédet intézett és egyházias, szorgalmas munkára biztatta őket. Reggel 8 órakor a templomban imát mondott Nagy Dénes, beszédet intézett a hivekhez pph., felhivta a figyelmet az egyház nehéz anyagi helyzetére, az iskoláinkat fenyegető veszedelemre és tettrekész kitartásra buzditotta. Lelkész üdvözlő szavai után a gyülés folytatódott, mely reményt nyujtott a megértésre; gyülés után ppvsz. tagjai megebédelvén, elindultak *Csegezbe*, hol a vendégeket a papilak és imaház között felállitott diszkapu előtt az egész egyházközség papja és pap-

Csegezben

nejával élén harangszóval, virággal és éljenzéssel fogadta. Lelkész üdvözölte a püspökhelyettest és ppvsz. tagjait, örömmel adva kifejezést, hogy ide fel, ebbe a magasságba, hol a mennydörgések és viharok születnek, eljöttek, hogy egyházépitő munkájában biztassák a gyülekezetet. Püspökhelyettes válaszol az üdvözletre, azt mondva, hogy ilyen nagy magasságban a lélek közel kell hogy érezze magát Istenhez és az Istent közelebb kell hogy érezzék önmagukhoz s az Isten velük lesz, hogy felemelhessék ledöntött templomukat. Ezután megszemlélte a ppvsz. a lerombolt templomot, az uj templomtelket és meglátogatta az egyház jóltevőjét: özv. Pálffy Jánosnét, ki jelenben is egy 4 holdas gyümölcsöst adományozott az egyháznak. A délutáni órákban a D. F. E. ifjusági köre estélyt rendezett, melyen imát Nagy Dénes, beszédet püspökhelyettes mondott, majd több szavalat és énekszám következett. Julius 6-án a gyülés keretében rendes istentisztelet tartatott, melyen imát és egyházi beszédet Árkosi Tamás sinfalvi lelkész tartott, melyben a lelki béke megszerzésének feltételéül az Istenhit megőrzését állitotta. Püspökhelyettes beszédében azt fejtegette, hogy a lelki békét, az Istenhitet csak az szerezheti meg, ki a földről fel tud emelkedni. Csegez is fel fog emelkedni, ha hitteljes szeretete felépiti uj templomát. Lelkész üdvözlete és püspökhelyettes válasza fejezték be az ünneplést, mely után 28 teritékes bankett következett, hol a jó hangulat pohárköszöntőkben nyert kifejezést.

Aranyosrákoson

Innen *Aranyosrákosra* ment a ppvsz. virágos kocsiján, hol a templom előtt Gombási János és Létai Máté lelkészek a hivek seregével és virágcsokros leányokkal fogadták és üdvözölték. Este az ifjuság az egyházi tanácsteremben összegyült, hol püspökhelyettes tartott az ifjaknak előadást. Julius 7-én templomozással vette kezdetét a gyülés. Imát Nagy Dénes, beszédet püspökhelyettes mondott „Inkább az Istennek szolgáljatok, hogynem az embereknek“ igék alapján. Egyházi beszéd után helybeli lelkész üdvözli püspökhelyettest, visszapillantást vet a 41 év előtti bandériumos püspökfogadásra, mely külsőségekben talán felülmulta a mait, de most a püspöklátogatásra belsőleg nagyobb szükség volt, hogy a csüggedő remények ismét életre keljenek. Püspökhelyettes válaszol és további kitartásra hivja fel a tagokat. Templomozás alatt a D. F. E. dalköre énekelt Dézsi Dénes énekvezér vezetése mellett.

Mészkőn

Gyülés előtt megtekintette ppvsz. a templom előtti téren a 914—918. évi világháboruban elesett hősök emlékoszlopát. Délben 32 teritékü közebéd volt, melynek végeztével átrándult a ppvsz. a Gombási János lelkészfogatával *Mészkőre,* hol a lelkészi lakás előtt épen a diadalkapu felállításával foglalatoskodó hivek élén Gálffy Zsigmond lelkész üdvözölte. A ppvsz. mindjárt munkához is fogott, melyet csak a késő esti órákban szakitott meg, hogy részt vehessen az ifjuság összejövetelén, hol ph. beszédet intézett a mindkét nembeli fiatalsághoz, egyházias életre buzditva őket.

Julius 8-án reggel a közgyülés kezdetét vette, 10 órakor pedig

harangszenteléssel, urvacsoravétellel egybekötött ünnepélyes istentisztelet tartatott, melyen imát Nagy Dénes, harangavató beszédet dr. Boros György, urasztalánál ágendát Lőrinczy Dénes köri esperes mondott; a nagyszámban összegyült hiveknek, kik zsufolásig megtöltötték a templomot, öt lelkész osztotta az urvacsorát, melynek kiszolgáltatása után dr. Boros ph. ott a templomban még két kis gyermeket is keresztelt. Templomozás után közebéd volt, melyen 42-en vettek részt. A délutáni gyülésen az u. n. „kopta“ káposztás használata fölött oly szenvedélyes vihar keletkezett a hivek között gondnok vezetésével, hogy a ppvsz. lerázva sarui porát, félbeszakitva az amugy is eredménytelennek igérkező vitát, átment
Sinfalván *Sinfalvára*, hol a hivek a templom előtt lelkésszel élükön fogadták. Este az ifjuságnak ph. tartott előadást az okszerü gazdasszonykodás szükségességéről, az ifjak énekeltek és a nevükben Balla Gizi üdvözölte ph.-t és szavalt egy költeményt elragadó bájossággal.

Julius 9-én a templomozáson imát Nagy Dénes, egyházi beszédet ph. mondott, melyben a templom megmentésében a sinfalvi nők hősiességét elevenitette fel és örömének adott kifejezést a fölött, hogy ez a vallásos buzgóság nem lankadt a nőkben most sem, hiszen ime! a legnagyobb munka idején is tele van a templom! Jobb egy nap Istennel, hogynem ezeresztendő nélküle! Csak az Istennel való együttéléssel lehet az életet sikeressé, boldoggá tenni! Lelkész üdvözlő beszéde után a gyülés kezdetét vette, mely oly csendben folyt le, hogy az ember igazán templomba képzelte magát. Csak a hivek szeretetadomány megajánlása hozott mozgalmat a jelenlevőkbe, hogy mindenik odajuthasson az aranykönyvhöz. A kis patak már folyóvá növekedett és az ember lelkében a hit és bizalom, szemében a meghatottság könnye fakadt! Magasztos érzésekkel eltelve ültünk gyülés után mintegy 22-en a teritett asztalhoz, hogy lelki szomjunk kielégitése után nyugodtan áldozzunk a testnek is! Felvirágozott kocsiban érkeztek a ppvsz. tagjai a szintiszta unitárius
Kövenden *Kövendre*, s még a délutáni órákban megtekintette az egyház épületeit, diszes templomát és külső birtokait, gyönyörködve a gazdag áldásokban és a szorgalmas, céltudatos munka eredményein. Meglátszik mindenen a jólét nyoma! A gyülés lefolyása lélekemelő, eredménye minden várakozáson felüli. Itt már nemcsak a szegény asszony filléreivel találkozunk, hanem a gazdagok áldozatával is. Mindent hitünkért és fajunkért, egyházainkért és iskoláinkért.

Julius 10-én délelőtt 11 órakor imát Árkosi Tamás, egyházi beszédet ph. mondott, melyben a dicsőséges régmult emlékeit felelevenitvén, a hivek kitartását és buzgalmát kéri az egyház iránt, mely reményeink végvára. Szóló-énekeket adott elő Balogh Dénes énekvezér, Gombási János aranyosrákosi lelkész, ph.-t üdvözli Ádámosi Gábor helybeli lelkész. Kövend nemes érzését bizonyitja, hogy elaggott kántorát a szolgálat alól felmenti, de meghagyja az összes kántori javak élvezetében haláláig és helyettesitéséről gondoskodik. Hol ilyen templom, ilyen orgona, ilyen ének, hit és buzgóság, lehe-

tetlen, hogy még a legcsüggedtebb lelket is fel ne emelje, meg ne hassa és a jobb jövő reményét ujra ne élessze! Ppvsz. megtekintve a köztemetőken nyugvó egyháznagyok sirjait, testi és lelki megelégültséggel *Bágyonba* kocsizott, hol a zöld ágakkal diszitett templom előtt Kovács Imre lelkész hivei élén fogadta és üdvözölte ph.-t és ppvsz. tagjait, kik azonnal munkához kezdettek, legelőször is megtekintve az egyházközség külső és belső ingatlanait, épületeit, templomát és egyházi szerelvényeit. Bágyonban

Julius hó 11-én reggel 9 órakor templomozás tartatott a szép, nagy és most javitott templomban; imát Nagy Dénes, egyházi beszédet dr. Boros ph. mondott, melyben a kitartó türelmet ajánlotta a hiveknek, mint a mire az életben legtöbb szükség van. Lelkész üdvözölte ph.-t az egyházközség nevében, utána Simon Antal ref. lelkész a református egyház nevében, mint egy jó testvért, kinek öröme, fájdalma mindig közös kell legyen, mert csak igy lehet a nagy cél érdekében sikeresen munkálni. Ph. megköszönve az üdvözlő szavakat, a felekezetközi béke fentartására s az ebben megnyilvánuló épitő munkára kéri és hivja fel a protestáns papokat. A gyülésteremben a vizsgálat megtartatván, egy régóta fájó sebe is az egyház békességének meggyógyittatott. A hivek efölötti örömükben is a szeretetadományok megajánlásánál igen szép tanujelét adták áldozatkész hitbuzgóságuknak, mely a multban is annyiszor emelte ujra és épitette mind nagyobbá templomukat az egy igaz Isten dicsőségére. Gyülés után Csongvai Dénes állami tanitó látta vendégül a ppvszéket. *Szentmihályfalvára* este 8 órakor érkezett meg a ppvsz. s azonnal meg is kezdette müködését az egyházi épületek és ingóságok megszemlélésével. Nem a legékesebb rendet találta és tapasztalta, de a hibák nem mai keletüek, visszanyulnak a mult évtizedekre, melyek alatt semmi nem épült, csak pusztult. Remélhető azonban, hogy változások lesznek az egyházközségben. Szentmihályfalván

A ppvsz. julius hó 12-én már reggel 7 órakor megkezdi munkáját, hogy a hiveket szorgos mezei munkájuk teljesitésében sokáig ne gátolja. Nyolc órakor templomozás tartatott, melyen a hivek elég szép számban jelentek meg s imát mondott Árkosi Tamás sinfalvi lelkész, egyházi beszédet ph., melyben a folytonos fejlődést, a felfelé emelkedést, a legnagyobb erőkifejtést ajánlotta és kérte a hivektől, hogy szép és diszes lehessen egyházuk. A templom előtt bevonuláskor a Nők Szövetsége és a Protestáns Leány-egylet nevében Gálfi András lelkész neje, a templomban pedig a lelkész üdvözölte a ph.-t kiemelve, hogy a ph. nem először jelenik meg itt ilyen minőségben, hogy az egyházközség anyagi és hitéleti alázuhanását megállitsa és a lelkekben elszendergett hitélet szikráját ujra lángra lobbantsa. Ph. megköszönve a szives szavakat, utját a leánykérőbe menő ifju habozásához hasonlitja, ki még nincs tisztában leendő menyasszonya érzelmeivel és hozományával! Kedvező választ kér, hogy megnyugodva és megvigasztalódva távozhassék e sokszor meglátogatott egyháztól. A közgyülés lélekemelő han-

gulatban folyt le, valóban is megigérve igen szép hozományt a közegyház és saját felekezeti iskolájuk fentarthatása céljaira. D. u. 3 órakor László Károly birtokos, az egyházközség pátronusának meglátogatása után, az ő virágokkal diszitett kocsiján a ppvszék

Szinden a *Szindi* egyházközség meglátogatására utazott, itt munkáját az egyházi épületek és zsellér telkek megtekintésével kezdette meg.

Julius hó 13-án reggel köri esperes is megérkezett s templomozás tartatott. Imát Gálfi András lelkész, beszédet tartott ph., mely szerint a lélek békességét keresi, melyet megölt a háboruság lelke; pedig nem a testi erő az, ami emeli az élet becsét, hanem a lélek békessége, mert csak az mondhatja magát isten fiának, aki a békesség lelke által vezéreltetik. A természetben is megférnek egymás mellett a különféle növények, miért ne férne meg az ember! Az egyházközség nevében dr. Szathmári Miklós üdvözli ph.-t, ama reményének adva kifejezést, hogy sikerülnie fog a ppvszéknek megteremteni az egyházközség kebelében a békét, nehogy a belső békétlenség megölje azt, amit a külső béketlenség meghagyott. Ph. a nőket kéri fel az egyházépitő békéltető munkára. A közgyülés szép eredménnyel végződött, tekintve a hivek csekély számát, a meghozott áldozat nagy s ez által a felekezeti iskola további fennmaradása biztositva van. Gyülés után a Bors Mihály köri gondnok, — ki azonban nagy elfoglaltsága miatt nem lehetett otthon, — jóvoltából gazdagon teritett asztal vendége volt,

Komjátszegen a ppvszék *Komjátszeg* község határán Turi Nagy Géza vezetése alatt lovas küldöttség fogadta és kisérte a ppvszéket harangzugás közepett a lelkészi lakás elé, hol diadalkapu volt felállitva és a hivek nagyszámu serege jelent meg a fogadtatásra a lelkésszel és családjával élén. Az egyházközségi gondnok leánya üdvözölte a gyülekezet nevében és egy szép csokrot nyujtott át szeretetük jeléül a ph.-nek, ki megköszönte azt a meleg fogadást és diszes lovaskiséretet, melyben részesitették, arra kéri a megjelenteket, hogy az ősi tradiciókhoz ragaszkodjanak mindig erősen, mert csak a régi fénynél gyujthatnak uj szövétneket. Itt a templom egészen megtelt a hivek seregével, ph. üdvözölvén a megjelenteket, a gyülést megnyitotta és hivek részvétele mellett csaknem az összes vizsgálati ügyeket be is fejezte.

Julius 14-én reggel 8 órakor rendes templomozás tartatott, melyen imát mondott Nagy Dénes, beszédet ph. Ph. beszéde után Vincze Lajos lelkész az egész egyházközség, Orbók Albert énekvezér alapos magyarossággal a kebli tanács és a férfiak nevében üdvözölte ph.-t, ki meleg szavakkal köszönte a meleg ünnepeltetést és buzditja a hiveket a további kitartó munkára és vezető belső embereik megbecsülésére. Jó reménnyel megy el innen, mert mindenütt a haladás, a fejlődés nyomait és az ősi dicsőséghez való erős ragaszkodást látja. Hálás köszönetét fejezi ki a lelkész nejének, ki a templomozás alatt gyönyörü énekével emelte a lelkeket és bebizonyitotta, hogy nemcsak papné, hanem papnő is. A

templom előtti téren a hivek nevében az egyházközség gondnoka vesz bucsut a hivek nevében a ppvszéktől és arra kéri a ph.-t, hogy még máskor is szerencséltesse az egyházközséget. Délelőtt 10 órakor ppvsz. bucsut véve a hivektől elindult a *Tordaturi* egyház- Tordaturol községbe. A Hármas hidjánál ismét lovasküldöttség várta és fogadta a ppvszéket és kisérte a Turba vezető országuton, hova harangzugás közepette érkezett meg a lelkészi lakás elé. Itt a hivek és virágcsokros leányok serege élén lelkész: dr. Pázsint Mihály üdvözölte, a ref. egyház nevében Benedek Ferenc ref. lelkész tolmácsolta a testvéregyház szeretetét és fejezte ki örömét a püspöklátogatás felett, mely a lelkeket megerősiti abban a hitben, hogy vezetőik mindig szivükön viselik sorsát. Ph. válaszolt az üdvözletekre, megköszönve azt a meleg ünnepeltetést, melyben felekezeti különbség nélkül részesitették terhes, de gyönyörüséges körutja ezen kis állomásán; köszöni a lovasküldöttség minden egyes tagjának, hogy lelkét visszaröpitették a tigriskacagányos ősök dicső korába, hogy onnan ihletet és reménységet meritsen a jövő nehéz küzdelmeire. Az egész gyülekezet a templomba vonult, hol ph. rövid imája után a közgyülés kezdetét vette és oly emelkedett, magasztos hangulatban folyt le, aminőt még egyet sem élvezett végig a ppvsz. Megérthették itt a szivből szivhez intézett szavakat a 2 éves kis gyermektől a 86 éves öregasszonyig mindenki és e megértésnek oly magasztos jelét adták áldozatkészségük megnyilvánitásában, hogy egyetlen lélek ki nem ment a templomból felekezeti különbség nélkül, hogy a szeretet asztalára le ne tette vagy meg ne igérte volna ajándékait, nem is egyszeresen, hanem ujból és ujból szaporitva azt! Délben 26 teritékes közebéd volt, melyen részt vettek a ref. és róm. kath. lelkészek is hiveikkel együtt s emelkedett hangu pohárköszöntésekben éltették a testvéri együttérzést és kivántak áldást a közösen folytatandó munkára, küzdelemre. Ebéd után a közgyülés folytatta és befejezte tanácskozásait, $^1/_2$6 órakor templomozás tartatott, melyen imát Nagy Dénes mondott, egyházi beszédet tartott dr. Boros ph. „kelj fel és járj“ igék alapján. Beigazolva látja ugymond, — az egyházközség példájából, a meghozott szép áldozatokból, hogy a leányzó nem volt meghalva csak aludott, de alkalmas pillanatban, mikor az idő betelje-sedett fölébredt. Dr. Pázsint Mihály lelkész ismételten üdvözölve a ph.-t és ppvszéket, megköszöni az itteni munkásságot, mely a halottnak hitt leányzót ismét visszaadta az életnek. Jó volt ez a püspöki látogatás, mert a ppvszék meggyőződést szerzett arról, hogy a leányzók élnek, élni és munkálni tudnak és fognak, csak a mesterek el ne felejtsék őket, el ne nézzenek fölöttük. Ph. válaszol a beszédre: „Mint a gazda hordás után gyönyörködik a befedett asztagban, ugy érzem magamat én is!“ Az összehordott nemes tettek gazdagon megfizetik a munkát, a fáradtságot. A turi egyházközségtől vett szivélyes bucsu után a hivek éljenzése közben a ppvszék elindult *Tordára* hova este $^1/_2$10 órakor érkezett meg Tordán Lőrinczy Dénes esperes házához.

Julius 15-én reggel 9 órakor vette kezdetét a ppvszéki közgyülés a gimnázium egyik nagytermében a hivek elég nagy érdeklődése mellett; $^1/_2$11 órakor ünnepi istentisztelet tartatott. A templom egészen megtelt érdeklődő közönséggel. Imát és egyházi beszédet mondott Nagy Dénes, beszédében fejtegetve, hogyan jelent meg eddig is Isten mi közöttünk, az egyes emberek, a nemzet és az egyház életében és történetében, s miképpen kell élnünk mint embernek, mint magyar nemzetünk és unitárius egyházunk tagjának, hogy eljójjön az a boldog idő, mikor minden ember érezni és észlelni fogja, hogy benne az Istennek lelke él. Ph. beszédében arra kéri a hiveket, hogy csak a lélek által engedjék magukat vezettetni, de aztán kövessék is a lélek beszédét. A lélek munkája tette Tordát is hiressé, erőssé és vezette korát megelőző ama magasztos cselekedetre, hogy a hit és lelkiismeret szabadság bölcsője lett ezelőtt 355 évvel. De ez a dicső mult kötelességeket ró az utókorra, reméli és hiszi, hogy azoknak hordozása alól nem fogja magát kivonni Torda sem! Lőrinczy Dénes esperes lelkész üdvözölte, mint Ferencz József püspök képviselőjét, az egyetemes egyház kiküldöttjét. Kéri, vigyen innen kedves emlékeket, hogy örömet szerezhessen az ősz főpásztornak és E. K. Tanácsnak, biztositva arról, hogy itt az aranyosmentében egy lelkes sereg áll a hátuk mögött, amelyik soha nem fog meghátrálni, nem fog kellemetlen meglepetéseket okozni. Ph. válaszában azt mondja, hogy el kellett jönnie, a lelkeket felrázni a háboru okozta fásultságukból. A szeretetteljes áldozásból Tordának is ki kell vennie részét épen tradicióinál fogva. Köszöni a szives fogadást, de lelke csak ugy lesz megnyugodott, ha Torda nem engedi szomorittatni. A róm. kath. egyházak nevében Dóczi Endre főesperes plébános, a református egyházak nevében Nagy Mózes ótordai és Viski Ferenc ujtordai református lelkészek üdvözölték, kiknek üdvözlő beszédeire ph. külön-külön válaszolt, hálás köszönetének adva kifejezést ama történtekért, hogy épen ugy és olyan jelenetek között fejezheti be egyházvizsgáló körutját Tordán, ahogyan azt Alsójárán megkezdette: az összes magyar keresztény hitfelekezetek részvétele mellett. Isten áldását kéri az összes keresztény egyházakra. A látottakkal és hallottakkal megfogja örvendeztetni ősz főpásztorát, Ferencz Józsefet, ki egész életében a szeretet és béke apostola volt. Délben 56 teritékes közebéd volt a „Korona"-szálló éttermében, este 6 órakor pedig vallásos összejövetel a templomban, a melyen a gyönyörü ének- és zeneszámok mélyen meghatották a lelkeket. Énekeltek: Sipos Klárika és dr. Szathmári Miklós szindi lelkész, játszott a dr. Bardócz Gyula és társai zenekvártett, előadást tartott dr. Boros György ph., szavalt Pataky András várfalvi lelkész. Hálás köszönet illeti a tordai dalkört, amelyik Donáth Mátyás karnagy vezetésével a délelőtti istentiszteleten két müvészi énekével résztvett. Este a ppvsz. tagjai és a kör lelkészei dr. Gaál Miklós ügyvéd és jogtanácsos és bájos neje vendégei voltak.

Julius 16-án délelőtt dr. Boros György ph. a kör lelkészeivel

értekezletet tartott, megbeszélve észleleteit és tapasztalatait, majd visszaadva a magyar keresztény lelkészek látogatásait, a kör lelkészeitől szivélyes bucsut vett és ½7 órakor visszautazott Kolozsvárra beszámolandó vizsgálati utjáról. Éreztük közellétét, szavai lelkesitő, buzditó hatását és az a benyomásunk maradt, vajha a legközelebbi püspöklátogatásra ne kellene ismét 40 évig várakozni!

Nagy Dénes, alsójárai lelkész.

Az unitáriusok együtt.

A világ unitáriusait a nagy háboru nemhogy eltávolitotta volna egymástól, hanem sokkal szorosabbra füzte. Mi itt Erdélyben már többször élveztük szives jelenlétüket és azzal együtt járó barátságukat. Nem is fogjuk egyhamar elfelejteni sokféle kedvességüket.

Közelebbről értesültünk, hogy ezen a nyáron budapesti unitárius testvéreinket látogatták meg és ott nagy ünnepléssel fogadták őket.

Amerikai lapjainkból látjuk, hogy Bostonban nemcsak angol, hanem francia, holland és izlandi unitáriusok is részt vettek, az amerikaiak évi nagy gyülésén. Két esztendő mulva a világ unitáriusai együtt fogják ünnepelni először Angliában, azután Amerikában a két unitáriusság nagy központi társulatának száz éves alapitását. Reméljük, hogy az erdélyi unitáriusok is elfogják küldeni képviselőjüket.

Egy pár megjegyzést közlünk a Bostonban elhangzott üdvözlő beszédekből. A Britt unitáriusok képviselője Stephenson a jövőre nézve azt ajánlotta, hogy az eddiginél is nagyobb, bensőbb kapcsolatot igyekezzünk létrehozni. Azt ajánlja, hogy egyik ország küldjön át a másikba papságra készülő ifjakat legalább egy évre, mert jótékonyan fog hatni a többi tanulók élénkitésére. Igy az unitárius felfogás és ismerettség nagy mértékben bővülni fog, elősegiti a nemzetközi jó egyetértést.

A francia képviselő Jezequel lelkész Párisból a francia liberális keresztények üdvözletét hozta és kijelentette, hogy Franciaországban az utóbbi időszakban nagyon megváltozott a vallásos gondolkozás, most már azok is liberálisok, akik eddig nagyon ortodoxusok voltak.

Az izlandi képviselőt Bjarnnason tanárt, akit tüntetőleg fogadtak, kijelentette, hogy köztünk most a tanulók szövetsége mutatja az uj irányt, de emellett vannak a réginek hivei. Mi izlandiak, szólt a tanár ur, vallásos dolgokban nem ismerünk türelmetlenséget. Azt hiszem elmondhatnám, hogy inkább racionalisták vagyunk. Mi szeretjük megérteni azt, amit hinnünk kell s ha ugy találjuk, hogy vagy igen megköti a gondolkozásunkat vagy tévedéseket tartalmaz, más után nézünk. Ebben rejlik a magyarázata, hogy Izlandban oly sokféle fölfogás uralkodik. Azt hiszem, hogy ha egy megnyerő és széles látókörü egyén megjelenne közöttünk, az unitárius vallásnak sok hivet tudna találni a miveltebb emberek között. Az unitárizmus

nagyon tisztitólag hatna az eszmékre. Erre valóban nagy szükségünk volna.

Roessingh tanár a leideni egyetem tanára Hollandiában, a holland szabadelvüek szivélyes üdvözletét tolmácsolta és sürgette a bensőbb kapcsolatot és az eszméknek gyakoribb kicserélését.

Ezekből látható, hogy az unitárius eszmékre mindenütt áhitoznak az emberek és ahol megtalálják ott örömmel fogadják.

Közelebbről olvastuk amerikai tudósitásokból, hogy ott a presbiteriánusok azon aggódnak, hogy a hiveik átfognak lépni az unitáriusokhoz, amit arra épitnek, hogy lelkészeik között sokan egyetértenek az unitárius felfogással és át is léptek az unitáriusok közé.

NŐK VILÁGA.

ÖRÖK ÁRNY.

Mikor a rügy kipattan, bomlik,
Mondjuk megjött a szép tavasz . . .
Örülünk fénynek, napsugárnak,
De félünk, hogy még ránk havaz.

Mikor az első rózsaszálat
Keblünkre tűzzük boldogan,
Nyomában virág hervadásán
Szivünkben bánatmag fogan.

Mikor az erdő daltól hangos
S lelkünk hozsánnát zeng vele,
Hogy lombhulláskor némaság lesz,
Bús sejtelem nyilal bele.

Mikor titkunk az első, édes,
Arcunkra festi hajnalát,
Remeg a lelkünk öntudatlan',
Hogy irigy szem szivünkbe lát.

Mikor nyarunk valóra váltja
Eltünt tavaszunk álmait,
Őszünk mélán előnkbe ködlik,
Keze lombot, szirmot szakit.

Kisér az árny, amig csak élünk.
Tőlünk el nem marad soha.
Édes gyermeke már e földnek
S a fény csak árva mostoha.

ÚRMÖSI KÁROLYNÉ

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A D. F. E. munkálkodik. *Székelykereszturköri* D. F. fiókegyletünk folyó évi május hó 31-én istentiszteletteI egybekötött ünnepélyes közgyülést tartott. A gyülés erkölcsi sikere páratlanul nagy volt s ha a jelenvoltak lelkében a lelkesedés tüze nemcsak hamar ellobbanó szalmaláng, akkor az egylet további müködésétől a legszebb eredményt kell várnunk. Az istentiszteleten Sófalvi Domokos csekefalvi lelkész szivből jövő imájával s magas szárnyalásu beszédével ragadta meg a hallgatóság figyelmét; János evangeliumának XV. r. 19. v. alapján az igazságra törekvő nagy lelkek küzdelmét mutatta meg s állitotta példakép az utókor elé. Ezután Pap Mózes fiókegyleti elnök meleg szavakban üdvözli a megjelent intelligens közönséget, mint akiket az összetartozás érzete s a nemes célokért való lelkesedés hozott össze ez üditő oázisra, a D. F. E. kebelébe. Dr. Szolga Ferenc főgimn. tanár „A vallás fontossága és szépségei" cimen tartott igen lendületes teológikus felolvasást. A természet alkotásai és a tudományos kutatások eredményei egyaránt Isten létéhez vezetnek. Hirdeti a vallás társadalomfentartó, erkölcsös életre és müvészetekre segitő nagy szerepét, a halhatatlanság eszméjének üdvözitő voltát. A közönség nagy érdeklődéssel hallgatta a vallási problémák világi részről történő meggyőző fejtegetését. Ezután Végh Katinka urleány szavalta Váradi Antal: „Az Ur itél" cimü költeményét, mély hatást gyakorolva a jelenlevők lelkületére. Péter Lajos főgimn. tanár az iskoláztatás és egyházi adózás ügyében tartott előadást. Hangsulyozva, hogy őseinktől öröklött felekezeti iskoláinkat csak a hivek áldozatkészsége mentheti meg. Nagy áldozatokat kell hoznunk, de Dávid Ferencünk legyen példaképünk, aki életét áldozta fel hitéért. A szülők tanittatási kedvének nem szabad meglankadnia, ez visszaesés lenne; *legalább négy középiskolát végezzenek gyermekeink, bármilyen gyakorlati pályára is mennek.* Mikes nagy szellemének igaz fajszeretettől sugalt intését olvassa reánk vajudó korunkra: „való, hogy egy országnak a boldogsága az ifjakat való jó neveltetésekből áll..." Megszivlelendő tanácsokat hallottunk. Ifj. Máté Lajos szentábrahámi lelkész ismert előadói müvészetével szavalta Jeszenszky D.: „Éji párbaj" c. balladáját. Barabás Miklós papnövendék énekszólóval gyönyörködtette a közönséget. A közgyülés magáévá teszi az iskoláztatás és egyházi adózás ügyét s elhatározza, hogy a Dávid Ferenc Egylet keretén belül mindent elkövet ennek sikere érdekében. Közelebbről vidéken ujabb ünnepélyt rendezünk. Székelykeresztur, 1923. május 31. *Pap Mózes,* elnök, *Boros Jenő,* f. e. titkár.

Nyilvános köszönet. Egyházközségünk nevében hálás köszönetet mondunk Brok Ferenc és neje Ballok Mári afiának egyházközségünknél tett és készpénzben kifizetett 10.000 = Tizezer leus alapitványért. E nemes cselekedetükkel a világháboruban hősi halált

halt egyetlen gyermekük: Brok János emlékét örökitették meg. Alapitványuk kamatai — $^1/_3$-rész tőkésités mellett — elemi és felsőbb iskolába járó tanulók jutalmazására szolgál. A nemesszivü alapitvány-tevők találják meg jutalmukat, hálás köszönetünk mellett, a jó cselekedet boldogitó érzetében. Isten áldása legyen a nemesszivü adományozók életén!! Székelyderzs, 1923. julius hó 12. *Balázs András* lelkész, *Egyed János* gondnok.

A szorványokban lakó unitáriusok fölkeresése munkában van. Jelentést kaptunk az iklandi szorványról, Kovács Bela lelkésztől. Legtöbb hivet Szászrégenben fedezett föl. Fazakas Béla abrudbányai lelkész körzete lenyulik Tövisig, majd Dévái. Az érintkezés nagy nehézséggel jár, mert kedves hiveink nem segitik elő egy pár sor tájékozással hollétükről.

Az unitárius lelkészkörnek 1923. Főtanács előtt 9 órakor kezdődőleg Kolozsvárt, az unitárius kollégium disztermében gyülése lesz a következő tárgysorozattal: 1. Imádság. 2. Elnöki megnyitó. 3. Miképpen biztosithatjuk egyházi beszédeink hatását? Előadó Ürmösi József hom.-szentpáli lelkész. 4. Népünk kulturális fejlesztése. Előadó Patakfalvi Zsigmond kolozsvári tanitó. 5. Jelentések.

Harangöntőde nyilt meg Kolozsvárt. Tulajdonos Anka Emil.

Hivatalos közlemények.

Sz: 359—1923

eln.

Mindenik lelkész afiának.

XLV. Értesülvén arról, hogy az E. K. Tanács 2100—1922 sz. rendelete a jóltevők emléke megünneplése érdekében vagy félreértetett, vagy nem tartották meg, fölhivom összes lelkész afiait, hogy egyházközségünk jóttevőiről, vagyis mindazokról az elhunyt elődökről, akik az egyházközség javára alapitványt tettek, ajándékot, emléket adtak, vagy hagytak, akik az egyházközség épületei létesitésében, birtokai adományozásában, megmentésében részt vettek, emlékbeszéd keretében a meglevő irott adatok vagy szájhagyomány alapján, emlékezzenek meg. Igen természetes, hogy érdemes lelkészeinkről sem kell megfeledkezni. Az emlékünnep napja a szószékről jó előre kihirdetendő. Figyelmeztetem lelkész afiait a legnagyobb tapintatosságra, gondos előkészületre. Egyben utasitom, hogy az emlékbeszédet levéltárunk számára egy példányban még a jelen év folyamán küldjék be. Az emlékünnep megtartását tüzzék ki a Dávid Ferenc halála évfordulója, november 11. napjára. Kolozsvár, 1923 jul. 24.

Ferencz József unitárius püspök.

Nyomatott „Korvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.